

Π.3.2.5 Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης

Νεοελληνική Γλώσσα

ΣΤ΄ Δημοτικού

Τίτλος:

«Παιχνίδια με τις χώρες»

Συγγραφή: ΜΙΧΑΛΑΚΟΥ ΚΑΤΕΡΙΝΑ

Εφαρμογή: ΜΠΕΚΙΑΡΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ

**ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Θεσσαλονίκη 2015

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.5. Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνοι υπο-ομάδας εργασίας γλώσσας πρωτοβάθμιας:

Κώστας Ντίνας & Σωφρόνης Χατζησαββίδης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101, Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

A. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Παιχνίδια με τις χώρες

Εφαρμογή σεναρίου

Γιώργος Μπεκιάρης

Δημιουργία σεναρίου

Κατερίνα Μιχαλάκου

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Γλώσσα

Τάξη

Στ' Δημοτικού

Σχολική μονάδα

8^ο Δημοτικό Σχολείο Πατρών

Χρονολογία

Από 03-3-2015 έως 13-3-2015

Διδακτική/θεματική ενότητα

Γλώσσα Στ' Δημοτικού, τεύχος α', ενότητα 6: «Ταξίδια σε άλλους τόπους»

Διαθεματικό

Ναι

Εμπλεκόμενα γνωστικά αντικείμενα

I. Φιλολογικής ζώνης

Νεοελληνική Γλώσσα

II. Άλλα γνωστικά αντικείμενα

Γεωγραφία

Εικαστικά

Μαθηματικά

Μελέτη Περιβάλλοντος

Χρονική διάρκεια

Για την εφαρμογή του σεναρίου απαιτήθηκαν 10 διδακτικές ώρες.

Χώρος

I. Φυσικός χώρος

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο Πληροφορικής, σχολική βιβλιοθήκη.

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Η υλοποίηση του σεναρίου προϋποθέτει βασικές γνώσεις χρήσης Η/Υ τόσο από τον εκπαιδευτικό, όσο και από τους μαθητές. Ωστόσο μια εξοικείωση με το λογισμικό hot potatoes χρειάζεται πρωτίστως από τον εκπαιδευτικό, προκειμένου να δώσει σωστές οδηγίες και να βοηθήσει τους μαθητές. Επίσης, οι μαθητές θα πρέπει να έχουν διδαχθεί στα μαθηματικά την ενότητα που αφορά στα ανάλογα ποσά.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο είναι πρόταση διδασκαλίας

Το σενάριο στηρίζεται

Μιχαλάκου Κατερίνα, Νεοελληνική γλώσσα, «Παιχνίδια με τις χώρες», ΣΤ΄ Δημοτικού.

Το σενάριο αντλεί

Το σενάριο είναι πρωτότυπο στη σύλληψη.

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το σενάριο είναι στην ουσία ένα παιχνίδι που θα κατασκευάσουν οι μαθητές. Μέσα από το παιχνίδι με τις χώρες οι μαθητές σε πρώτο επίπεδο θα εμπλουτίσουν τις γνώσεις τους σε σχέση με τις χώρες που θα επιλέξουν. Εδώ πρόκειται για γνώσεις που έχουν σχέση περισσότερο με το μάθημα της Γεωγραφίας και της Μελέτης Περιβάλλοντος. Οι μαθητές φτιάχνουν τη γεωγραφική ταυτότητα της χώρας που επέλεξαν (σύνδεση με Γεωγραφία) και στη συνέχεια καταγράφουν και μελετούν τα προϊόντα που βγάζει ο τόπος (σύνδεση με Μελέτη Περιβάλλοντος). Σκοπός του παιχνιδιού είναι κάθε χώρα να προωθήσει και να πουλήσει τα προϊόντα της στις άλλες που τα έχουν ανάγκη. Με τον τρόπο αυτό οι μαθητές καταλαβαίνουν πώς αυξάνεται η τιμή ενός προϊόντος, όταν αυτό βρίσκεται σε έλλειψη ή όταν είναι είδος πρώτης ανάγκης. Η χώρα που θα χάσει πρώτη τα λεφτά της είναι η χαμένη και σηματοδοτεί τη λήξη του παιχνιδιού. Οι άλλες κερδίζουν μια θέση ανάλογα με τα χρήματα που θα έχουν στα ταμεία τους. Νικήτρια είναι αυτή με τα περισσότερα χρήματα.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Η μάθηση μέσω των παιχνιδιών ευνοεί την ανακαλυπτική μάθηση με προφανή τα οφέλη στην πρόσκτηση γνώσης από τους μαθητές. Σύμφωνα με έρευνες που έχουν διεξαχθεί, η μάθηση μέσω των παιχνιδιών φαίνεται να έλκει το ενδιαφέρον των παιδιών, ενώ ταυτόχρονα τα εμπλέκει σε αυθεντικές διαδικασίες ερευνητικής μάθησης. Η προστιθέμενη αξία που προσφέρεται μέσα από το παρόν σενάριο είναι ότι οι μαθητές γίνονται οι ίδιοι σχεδιαστές του παιχνιδιού. Το γεγονός αυτό τους καθιστά πρωταγωνιστές της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Μέσα από το σχεδιασμό οι μαθητές χρησιμοποιούν τις γνώσεις τους από άλλα γνωστικά αντικείμενα –Μελέτη

Περιβάλλοντος, Γεωγραφία, Μαθηματικά– και έτσι τούς δίνεται η δυνατότητα να συνειδητοποιήσουν τη χρηστική αξία των γνώσεων που προσλαμβάνουν.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Με την εφαρμογή του σεναρίου επιχειρείται οι μαθητές/-τριες:

- να μάθουν ότι η οικονομία μιας χώρας συνδέεται με την παραγωγή της·
- να μάθουν ότι, αν ένα προϊόν βρίσκεται σε έλλειψη, αυτόματα αυξάνεται η τιμή του·
- να κατανοήσουν τη λειτουργία του πλαστικού χρήματος·
- να εξασκηθούν στην προώθηση προϊόντων·
- να μάθουν να δουλεύουν σε ομάδες, να αλληλεπιδρούν και να συνεργάζονται·
- να μάθουν να διαχειρίζονται τις σχέσεις τους μέσα από συνθήκες ανταγωνισμού και προάσπισης ατομικών συμφερόντων.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Με την εφαρμογή του σεναρίου επιχειρείται οι μαθητές/-τριες:

- να εξασκηθούν στη συγγραφή περιγραφικών κειμένων·
- να εξασκηθούν στη συγγραφή κειμένων που στοχεύουν στην προώθηση- διαφήμιση προϊόντων·
- να εξασκηθούν στη χρήση αποτελεσματικών και αιτιολογικών προτάσεων·
- να εξασκηθούν στην κλίση τριγενών και δικατάληκτων επιθέτων σε -ης, -ες·
- να εξοικειωθούν με τη συγγραφή μιας παρουσίασης·
- να μάθουν να κατασκευάζουν πολυτροπικά κείμενα·
- να εξασκηθούν στη δημιουργία ορισμών, προκειμένου να φτιάξουν ένα σταυρόλεξο.

Γραμματισμοί

Με την εφαρμογή του σεναρίου επιχειρείται οι μαθητές/-τριες:

- να μάθουν να αντλούν πληροφορίες από το διαδίκτυο και να εξοικειωθούν στη χρήση συγκεκριμένων ιστότοπων·
- να εξασκηθούν στην αποτύπωση πληροφοριών με τη μορφή ραβδογράμματος·
- να μάθουν να φτιάχνουν σταυρόλεξα·
- να εξοικειωθούν με λογισμικό δημιουργίας παρουσιάσεων.

Διδακτικές πρακτικές

Μέσω του σεναρίου οι μαθητές μαθαίνουν να συνεργάζονται λειτουργώντας μέσα σε ομάδα, αλλά την ίδια στιγμή μαθαίνουν να διαχειρίζονται κοινωνικά δύσκολες καταστάσεις, όπως το να συμβιώνουν αρμονικά σε ένα ανταγωνιστικό περιβάλλον. Η αυτενέργεια και η αυτονομία αποτελούν, επίσης, δεξιότητες που καλλιεργούνται μέσα από το σενάριο, αφού πολλές φορές οι μαθητές καλούνται να αποφασίσουν οι ίδιοι, σαν ομάδα, για την εξέλιξη του παιχνιδιού, όπως στην περίπτωση που θα χρειαστεί να αποφασίσουν από ποια χώρα θα αγοράσουν προϊόντα.

E. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Αφορμή για τη συγγραφή του σεναρίου αποτελεί η ενότητα 6 του σχολικού βιβλίου «Η ζωή σε άλλους τόπους». Είναι γνωστό πως τα παιχνίδια ενθουσιάζουν τα παιδιά και αυτό ήταν ένα ακόμη στοιχείο που συντέλεσε σε αυτήν την πρόταση. Ένα επίσης μεγάλο πλεονέκτημα για τη συγγραφή του σεναρίου είναι το γεγονός ότι με κάθε εφαρμογή το παιχνίδι θα εμπλουτίζεται με περισσότερες κάρτες και κάποια στιγμή θα είναι ικανό να μπει στη βιβλιοθήκη του σχολείου και να χρησιμοποιείται κάθε φορά από τους μαθητές.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Η πρόταση υπηρετεί στόχους οι οποίοι αναφέρονται στο αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών, όπως για παράδειγμα η εμπλοκή των μαθητών με διάφορα γνωστικά αντικείμενα –διαθεματικότητα–, η συμμετοχή τους στην ανακαλυπτική και διερευνητική μάθηση και η προετοιμασία τους για τη μετέπειτα κοινωνική τους ζωή.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Το σενάριο χρησιμοποιεί λογισμικά και εργαλεία ΤΠΕ που βοηθούν στην υλοποίηση των στόχων. Οι μαθητές κάνουν χρήση σταυρολέξων για να ελέγξουν τη νέα γνώση. Εξασκούνται στο να παρουσιάζουν νέες πληροφορίες με χρήση λογισμικών παρουσίασης. Εξασκούνται στην πλοήγησή τους στο διαδίκτυο για εύρεση νέων στοιχείων και πληροφοριών. Οπτικοποιούν τη νέα γνώση με χρήση βιντεοπροβολέα.

Κείμενα

<http://el.wikipedia.org>,

www.livepedia.gr

<http://el.wikipedia.org/wiki>.

<http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSGYM-B106/382/2534,9819/>

<http://www.life2day.gr/2012/10/%CF%80%CE%BF%CE%B9%CE%BF-%CE%B5%CE%AF%CE%BD%CE%B1%CE%B9-%CF%84%CE%BF-%CE%BA%CE%BB%CE%B5%CE%B9%CE%B4%CE%AF-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CF%85%CE%B3%CE%B9%CE%B5%CE%B9%CE%BD/>

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

1η–4η διδακτική ώρα

Τόπος: αίθουσα Πληροφορικής

Με αφορμή το κείμενο «[Η ζωή σε άλλους τόπους](#)» του σχολικού εγχειριδίου *Γλώσσα Ε΄ Δημοτικού* (α΄ τεύχος, Ενότητα 6, σσ. 89-91), ξεκίνησε συζήτηση με τους μαθητές για τη ζωή σε άλλες χώρες. Η συζήτηση κινήθηκε γύρω από τις ιδιαιτερότητες κάθε τόπου με βάση τη γεωγραφική θέση, τη γεωμορφολογία και τις επικρατούσες κλιματικές συνθήκες. Εξετάστηκε ο τρόπος που αυτά τα στοιχεία επηρεάζουν τη ζωή των κατοίκων (ανθρωπογεωγραφία). Στο τέλος της συζήτησης οι μαθητές ενημερώθηκαν για το παιχνίδι με χώρες που θα κατασκεύαζαν στη συνέχεια. Έδειξαν ιδιαίτερο ενδιαφέρον και εξέφρασαν τη διάθεσή τους να ασχοληθούν με το συγκεκριμένο θέμα.

Στη συνέχεια, οι μαθητές χωρίστηκαν σε ομάδες και η κάθε ομάδα επέλεξε μια χώρα για να ασχοληθεί. Για την καλύτερη κατανόηση των βημάτων του σεναρίου και του απαραίτητου γνωστικού υλικού προτιμήθηκε να γίνει η παρουσίασή τους, με μικρές προσαρμογές, στη σελίδα ιστοεξερεύνησης: <http://zunal.com/webquest.php?w=273307>. Οι μαθητές σε όλη τη διάρκεια εφαρμογής του σεναρίου είχαν ανοιχτή τη συγκεκριμένη ιστοσελίδα και διάβαζαν τις οδηγίες και τις πληροφορίες που τους χρειαζόνταν. Για τον λόγο αυτό δεν χρησιμοποιήθηκε βιντεοπροβολέας, όπως προτεινόταν από το σενάριο, σε επόμενες

δραστηριότητες.

Οι ομάδες ενημερώθηκαν πως θα φτιάξουν μια παρουσίαση με τη γεωγραφική ταυτότητα της χώρας που είχαν επιλέξει. Για τον λόγο αυτό, πλοηγήθηκαν στις προτεινόμενες ιστοσελίδες: <http://el.wikipedia.org>, www.livepedia.gr, προκειμένου να αντλήσουν στοιχεία και να συμπληρώνουν το φύλλο εργασίας 1. Η διαδικασία αυτή τους ήταν ευχάριστη και φάνηκαν εξοικειωμένοι με τη χρήση του υπολογιστή και την αξιοποίηση του διαδικτύου.

Το επόμενο βήμα ήταν να αξιοποιήσουν τις πληροφορίες που συγκέντρωσαν

για να παρουσιάσουν τη γεωγραφική ταυτότητα της χώρας μέσω παρουσίασης που θα ετοιμάζαν σε λογισμικό παρουσιάσεων (Impress). Με άξονα τις ερωτήσεις του φύλλου εργασίας 1, οι μαθητές δημιούργησαν παρουσιάσεις με μεγάλη ευκολία και σε σχετικά σύντομο χρόνο. Δεν χρειάστηκαν ιδιαίτερη βοήθεια, καθώς είχαν χρησιμοποιήσει στο παρελθόν το συγκεκριμένο λογισμικό. Μετά την ολοκλήρωση των παρουσιάσεων δεν έγινε παρουσίασή τους στην ολομέλεια, όπως προέβλεπε το σενάριο, καθώς αυτό θα γινόταν αργότερα σε συνδυασμό με την επόμενη δραστηριότητα.

Οι μαθητές συνέχισαν την εργασία τους με το φύλλο εργασίας 2. Τους ζητήθηκε να κατασκευάσουν ένα σταυρόλεξο με βάση τα στοιχεία της παρουσίασης που είχε ετοιμάσει η κάθε ομάδα και με τη βοήθεια του λογισμικού hot potatoes – JGross. Οι μαθητές ήταν εξοικειωμένοι με τη χρήση του συγκεκριμένου προγράμματος. Κάθε ομάδα που ετοιμάζε το σταυρόλεξό της καλούσε στον υπολογιστή της μια άλλη για να της δείξει την παρουσίασή της και στη συνέχεια της ζητούσε να συμπληρώσει το σταυρόλεξο που είχε ετοιμάσει. Με αυτόν τον τρόπο οι μαθητές είδαν πιο συγκεντρωμένοι την παρουσίαση κάθε ομάδας και μπορούσαν να ανατρέχουν κάθε φορά σε αυτή για να συμπληρώσουν το αντίστοιχο σταυρόλεξο. Σταδιακά ολοκληρώθηκε η ανταλλαγή των σταυρόλεξων και με τον τρόπο αυτό αξιολογήθηκαν οι γνώσεις που αποκτήθηκαν από τους μαθητές. Η όλη δραστηριότητα κύλησε ευχάριστα και στον προβλεπόμενο χρόνο.

5η & 6η διδακτική ώρα

Τόπος: αίθουσα Πληροφορικής

Οι μαθητές ενημερώθηκαν για τα στοιχεία που αφορούν τον παραγωγικό πλούτο κάθε χώρας και τους τρεις τύπους παραγωγής: τον πρωτογενή, δευτερογενή και τριτογενή τομέα. Ως πηγή πληροφοριών αξιοποιήθηκε το προτεινόμενο κείμενο 1 (βλέπε συνοδευτικό υλικό σεναρίου, κείμενο 1). Επιπρόσθετα, διαβάστηκε από το

βιβλίο της *Γεωγραφίας* της Στ' Τάξης το σχετικό κεφάλαιο (32) «[Τομείς αγωγής αγαθών και παροχής υπηρεσιών](#)».

Ακολούθησε συζήτηση με τους μαθητές που εστιάστηκε στους τομείς παραγωγής, τη σύνδεσή τους με συγκεκριμένα επαγγέλματα και πώς αυτοί διαμορφώνουν τον πλούτο μιας χώρας. Επίσης, συζητήθηκε ο τρόπος που μπορεί να συνδέεται η παραγωγή ενός τύπου, ειδικότερα ο πρωτογενής τομέας της, με τις κλιματολογικές συνθήκες που επικρατούν σε αυτόν.

Στη συνέχεια δόθηκε το φύλλο εργασίας 3, προκειμένου οι μαθητές να ελέγξουν τις γνώσεις τους σε σχέση με τους τομείς παραγωγής και τα επαγγέλματα που τους αντιστοιχούν. Η συμπλήρωση έγινε σωστά και γρήγορα.

Ακολούθησε η δραστηριότητα που σχετίζεται με την κλίση των τριγώνων και δικατάληκτων επιπέδων. Οι μαθητές είδαν στην ιστοεξερεύνηση το παράδειγμα κλίσης των επιπέδων: ο, η πρωτογενής, το πρωτογενές και με βάση αυτό κλήθηκαν να συμπληρώσουν τις καταλήξεις στο κείμενο του φύλλου εργασίας 4. Μετά τη

συμπλήρωση των καταλήξεων έγινε ομαδική διόρθωση των γραπτών και συζητήθηκαν τα λάθη που έγιναν στα γραπτά κάποιων ομάδων. Οι μαθητές δεν συνάντησαν ιδιαίτερες δυσκολίες στις δραστηριότητες του 2ου δώρου και μέσα από τη συζήτηση φάνηκε πως κατανόησαν τα στοιχεία που αφορούν τον παραγωγικό πλούτο κάθε χώρας. Επίσης, εμπέδωσαν σε ικανοποιητικό βαθμό το γραμματικό φαινόμενο της κλίσης των συγκεκριμένων επιθέτων.

7η & 8η διδακτική ώρα

Τόπος: αίθουσα Πληροφορικής, σχολική τάξη

Έγινε συμπληρωματική συζήτηση με τους μαθητές στην ολομέλεια προκειμένου να διερευνηθεί η σχέση των προϊόντων που παράγει η κάθε χώρα με τις κλιματολογικές συνθήκες που επικρατούν σε αυτή και με την ιστορία της. Στη συζήτηση δόθηκαν προφορικά παραδείγματα από τον τόπο που ζουν και την Ελλάδα γενικότερα. Σχετικά με την επάρκεια των τροφίμων κάθε κατηγορίας, τέθηκαν ερωτήματα, όπως: «Μπορεί κάθε χώρα να παράγει μόνη της τρόφιμα από όλες τις κατηγορίες στις ποσότητες που χρειάζεται;», «Το κλίμα και έδαφος αποτελεί περιοριστικό παράγοντα για την παραγωγή κάποιων διατροφικών ειδών;», «Ποιοι άλλοι παράγοντες καθορίζουν τα προϊόντα που παράγει μια χώρα;», «Τι πρέπει να κάνει μια χώρα να

προμηθευτεί τα προϊόντα στα οποία δεν έχει επάρκεια;».

Ακολούθησε η ενημέρωση των μαθητών για την επόμενη δραστηριότητα που αφορούσε τον εμπλουτισμό των παρουσιάσεων που είχαν ετοιμάσει για κάθε χώρα με τα προϊόντα που παράγει. Για τον λόγο αυτό, αναζήτησαν τις σχετικές πληροφορίες στην ιστοσελίδα <http://el.wikipedia.org/wiki> και συμπληρωματικά στη σελίδα www.livepedia.gr. Από τις σελίδες αυτές άντλησαν στοιχεία για τα προϊόντα κάθε χώρας και δημιούργησαν νέες διαφάνειες στις παρουσιάσεις τους. Η αναζήτηση των μαθητών επεκτάθηκε και σε άλλους τομείς πέρα από τον Πρωτογενή, εφόσον κρίθηκε πως συμβάλλουν στην οικονομία της χώρας. Στο τέλος της εργασίας τους ανακοίνωσαν στην ολομέλεια τα προϊόντα που παράγει κάθε χώρα. Στη δραστηριότητα αυτή οι μαθητές συνάντησαν κάποιες δυσκολίες, καθώς στις προτεινόμενες πηγές δεν ήταν ξεκάθαρες οι πληροφορίες για κάποιες χώρες σχετικά με τα προϊόντα που παράγουν. Για το λόγο αυτό έκαναν ελεύθερη αναζήτηση σε μηχανές αναζήτησης και χρησιμοποίησαν συμπληρωματικά γεωγραφικούς άτλαντες.

Στη συνέχεια, οι μαθητές κάθε ομάδας, στη σχολική τάξη, δημιούργησαν σε χαρτί κάρτες, ως διαφημιστικά κείμενα, με τα βασικά προϊόντα κάθε χώρας. Οι μαθητές κατασκεύασαν τις κάρτες με ευχάριστη διάθεση και ήταν ιδιαίτερα επινοητικοί στα κείμενα που έγραψαν προκειμένου να προωθήσουν τα βασικά προϊόντα κάθε χώρας. Η δραστηριότητα εμπλουτίστηκε θεατρικά με τους μαθητές να συμμετέχουν σε παιχνίδι ρόλων πουλώντας σε 'λαϊκή αγορά' τα προϊόντα των χωρών τους.

Μετά την ολοκλήρωση της δραστηριότητας με τις κάρτες-διαφημίσεις, οι μαθητές είδαν στην ιστοεξερεύνηση την πυραμίδα της υγιεινής διατροφής (βλέπε συνοδευτικό υλικό σεναρίου, Η πυραμίδα της υγιεινής διατροφής).

Ακολούθησε συζήτηση για τις ποσότητες που πρέπει να καταναλώνει το άτομο από την κάθε κατηγορία τροφών και οι μαθητές έκαναν μια πρώτη εκτίμηση

για τις τροφές στις οποίες πιστεύουν πως η χώρα τους έχει επάρκεια ή περίσσειμα και αυτές που έχει έλλειψη. Από τη συζήτηση προέκυψε η ανάγκη εισαγωγών και εξαγωγών προϊόντων μιας χώρας.

Οι μαθητές ενημερώθηκαν για τους κανόνες του επόμενου παιχνιδιού που είχε σχέση με τις συνολικές ποσότητες τροφίμων από κάθε κατηγορία της διατροφικής αλυσίδας που πρέπει να καταναλώνουν οι κάτοικοι κάθε χώρας. Έπειτα, παρουσιάστηκε και εξηγήθηκε το παράδειγμα που εμπεριέχεται στο σενάριο:

«Αν πούμε ότι το κάθε σερβίρισμα αντιστοιχεί σε 200γρ. τροφής και ότι ο πληθυσμός της χώρας χ είναι 10.000.000, τότε η χώρα αυτή θα πρέπει να έχει διασφαλίσει ανά εβδομάδα $800\gamma\rho \cdot 10.000.000$ δημητριακά, την ίδια ποσότητα σε φρούτα, $1000\gamma\rho \bullet 10.000.000$ σε λαχανικά, $600\gamma\rho \bullet 10.000.000$ σε κρέας, πουλερικά, ψάρια, ξηρούς καρπούς και όσπρια, $600\gamma\rho \bullet 10.000.000$ σε γαλακτοκομικά και $50\gamma\rho \bullet 10.000.000$ σε λίπη, έλαια και γλυκά.»

Με βάση αυτό το παράδειγμα και τις οδηγίες του φύλλου εργασίας 5 ζητήθηκε από κάθε ομάδα να δημιουργήσει ένα γράφημα σε πρόγραμμα λογιστικού φύλλου (Calc), το οποίο προτιμήθηκε σε σχέση με τον προτεινόμενο από το σενάριο κειμενογράφο. Οι μαθητές, με τη βοήθεια των ανάλογων ποσών, που είχαν μάθει πρόσφατα στα μαθηματικά τους, υπολόγισαν σε χαρτί τις εβδομαδιαίες ποσότητες τροφών που θα πρέπει να καταναλώνουν οι κάτοικοι κάθε χώρας ανάλογα με τον πληθυσμό της. Στη συνέχεια, δημιούργησαν με μικρή βοήθεια σχετικά με τη χρήση του προγράμματος τα αντίστοιχα γραφήματα. Ακολούθησε συζήτηση για τις τροφές που οι χώρες διαθέτουν σε ικανοποιητική ποσότητα και για αυτές που πρέπει να εισαγάγουν. Ακριβής υπολογισμός έγινε μόνο για τα προϊόντα κάποιων χωρών που είχαν επαρκή στοιχεία για τις ποσότητες κάποιας κατηγορίας τροφών. Η εργασία ολοκληρώθηκε στο χρονικό πλαίσιο που είχε προβλεφθεί αλλά με διαφορετικούς χρόνους για κάθε ομάδα.

9η & 10η διδακτική ώρα

Τόπος: σχολική τάξη

Έγινε συζήτηση με τους μαθητές σχετικά με τους παράγοντες που μπορούν να επηρεάσουν θετικά ή αρνητικά τους τομείς παραγωγής μια χώρας, κατά συνέπεια και τον πλούτο της, και τους ζητήθηκε να κατασκευάσουν κάρτες στις οποίες θα περιγράφεται ένα φυσικό φαινόμενο το οποίο θα έχει κάποιες επιπτώσεις στις οικονομίες των χωρών. Σχετικά με τη μορφή που θα έπρεπε να έχουν οι περιγραφές δόθηκε το παράδειγμα του φύλλου εργασίας 6 (Στο σενάριο είχε ονομασία «Φύλλο εργασίας 5», όπως και το προηγούμενο και για το λόγο αυτό έγινε αλλαγή στην αρίθμηση). Επισημάνθηκε στους μαθητές πως οι πληροφορίες που θα γράψουν στις κάρτες τους πρέπει να είναι συνοπτικές (ως 60 λέξεις) και να περιέχουν στοιχεία για το φυσικό φαινόμενο, την αιτία που το προκάλεσε, καθώς και τις συνέπειές του. Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε, μέσω προφορικών παραδειγμάτων, στις δευτερεύουσες αιτιολογικές και αποτελεσματικές προτάσεις.

Οι μαθητές ετοίμασαν σε μικρά χαρτονάκια τις σχετικές κάρτες και στο τέλος τις παρουσίασαν στην ολομέλεια. Μετά από την παρουσίαση κάθε κάρτας κάθε ομάδα έκανε μια εκτίμηση για τα χρήματα που θα κέρδιζε ή θα έχανε η χώρα με βάση το φυσικό φαινόμενο που περιγραφόταν. Όλες οι ομάδες συμμετείχαν ενεργά στη δραστηριότητα και συνέταξαν ενδιαφέροντα, επιχειρηματολογικά κείμενα με σωστή σύνταξη και ορθογραφία. Γενικότερα, επιτευχθήκαν οι στόχοι της δραστηριότητας, αλλά προέκυψαν κάποιες δυσκολίες σχετικά με τον εντοπισμό των φαινομένων που προκαλούν τη μεταβολή στην παραγωγή των προϊόντων. Επίσης, οι μαθητές χρειάστηκαν αρκετό χρόνο για να ετοιμάσουν τις κάρτες τους. Δύο ομάδες έκαναν από δύο κάρτες λιγότερες.

Η προέκταση της δραστηριότητας που απαιτούσε κατασκευή χρημάτων (ή πλαστικό χρήμα) για να γίνουν οι δοσοληψίες μεταξύ των χωρών δεν μπόρεσε να

υλοποιηθεί λόγω έλλειψης χρόνου. Επίσης, ανασταλτικός παράγοντας για την υλοποίησή του ήταν οι περιορισμένες πληροφορίες του σεναρίου για τον τρόπο υπολογισμού των οικονομικών στοιχείων κάθε χώρας και τον τρόπο που θα γινόταν οι δοσοληψίες. Το θέμα συζητήθηκε προφορικά. Η συζήτηση επικεντρώθηκε στις ανάγκες κάθε χώρας με βάση την επάρκειά της σε προϊόντα και το οικονομικό κόστος ή όφελος από τις εισαγωγές ή εξαγωγές αντίστοιχα. Επίσης, διαφάνηκε πως οι χώρες που δεν έχουν δυνατότητα να παράγουν προϊόντα του πρωτογενούς τομέα έχουν αναπτύξει ιδιαίτερα τους υπόλοιπους τομείς προκειμένου να εισαγάγουν τα προϊόντα που τους είναι απαραίτητα. Στη συζήτηση αναφέρθηκαν οι πιθανοί τρόποι δοσοληψιών και τονίστηκε η έννοια και η λειτουργία του πλαστικού χρήματος. Οι μαθητές γνώριζαν στην πλειοψηφία τους με τον οποίο οι κάρτες βοηθούν στις συναλλαγές.

Στη θέση της προτεινόμενης δραστηριότητας έγινε σύντομος θεατρικός αυτοσχεδιασμός με εκπροσώπους κάθε χώρας να συζητούν μεταξύ τους σε σχέση με τα προϊόντα που παράγουν και τις επιπτώσεις των φυσικών φαινομένων στην παραγωγή τους και να ανταλλάσσουν προϊόντα. Οι μαθητές χάρηκαν ιδιαίτερα τους ρόλους τους και φάνηκε πως κατανόησαν την οικονομική αλληλεξάρτηση των χωρών.

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/-Α ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

Φύλλο εργασίας 1

Επισκεφτείτε τις ιστοσελίδες και απαντήστε στις παρακάτω ερωτήσεις:

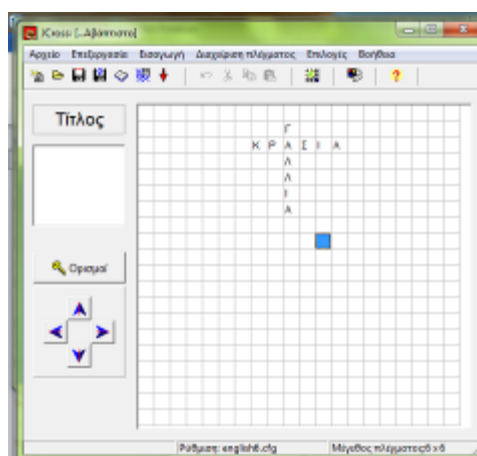
Ονομάστε τη χώρα που επιλέξατε και καταγράψτε τον πληθυσμό της	
Σε ποιο ημισφαίριο ανήκει η χώρα αυτή;	
Με ποιες χώρες συνορεύει;	
Βρέχεται από θάλασσα; Αν ναι από ποια;	
Σε ποια κλιματολογική ζώνη ανήκει;	
Περιγράψτε τον γεωμορφολογικό της χάρτη (θάλασσες, βουνά, λίμνες, ποτάμια)	

Φύλλο εργασίας 2

Πρόκειται να φτιάξετε ένα σταυρόλεξο με τη βοήθεια του λογισμικού hot potatoes. Η κάθε ομάδα θα φτιάξει και ένα σταυρόλεξο που θα χρησιμοποιεί πληροφορίες σχετικά με τη χώρα που για τις χώρες που παρουσίασε:

- Επιλέγουμε το εικονίδιο του λογισμικού από την επιφάνεια εργασίας.
- Επιλέγουμε το J CROSS από την εικόνα
- Φτιάχνουμε το πλέγμα με τις λέξεις που θέλουμε να έχει το σταυρόλεξο
- Αφού ολοκληρώσουμε με τις λέξεις, επιλέγουμε *ορισμοί*, προσθέτουμε τους ορισμούς για τη λέξη του πλέγματος και πατάμε ok.
- Αποθηκεύουμε και το σταυρόλεξό μας είναι έτοιμο.

Φύλλο εργασίας 3

Τοποθετήστε στον πίνακα τα παρακάτω επαγγέλματα ανάλογα με τον τομέα παραγωγής στον οποίο πιστεύετε ότι ανήκουν: *φαρμακοποιός, οδηγός λεωφορείου, αγρότης, αστυνομικός, δάσκαλος, δικηγόρος, ψαράς, βοσκός, εστίατορας, αεροσυνοδός.*

Τομέας παραγωγής	επάγγελμα
πρωτογενής	
δευτερογενής	
τριτογενής	

Φύλλο εργασίας 4

Το παρακάτω κείμενο μάς δίνει κάποιες επιπλέον πληροφορίες για τον πρωτογενή, δευτερογενή και τριτογενή τομέα παραγωγής. Διαβάστε το και συμπληρώστε τα κενά στις καταλήξεις κάποιων επιθέτων.

«Η δευτερογεν__ παραγωγή αξιοποιεί την πρωτογεν__ παραγωγή με τη μεταποίηση των πρώτων υλών (στη μορφή, στη χρησιμότητα, τις ιδιότητες). Ανάλογα με τα μέσα και τον τρόπο που χρησιμοποιείται για την μεταποίηση των αγαθών, έχουμε τους κλάδους:

- χειροτεχνία·
- βιοτεχνία (τα ανθρώπινα χέρια βοηθούνται από μηχανές) και
- βιομηχανία (τα αγαθά παράγονται κυρίως με σύγχρονα μηχανήματα, η παραγωγή είναι μαζική και υπάρχει διαρκ__ εφαρμογή σε νέα συστήματα παραγωγής).

Ο δευτερογεν__ τομέας περιλαμβάνει τις δραστηριότητες επεξεργασίας και μεταποίησης των προϊόντων. Στον δευτερογεν__ τομέα περιλαμβάνονται οι παραγωγικές μονάδες παστεριωμένου γάλακτος, τοματοπολτού, πλαστικών, επίπλων, ενδυμάτων, χαρτιού κτλ.

Η παροχή υπηρεσιών είναι οικονομικός όρος που αναφέρεται με τον χαρακτήρα του αγαθού που παρέχεται από επιχειρήσεις τριτογενούς παραγωγής, δηλαδή από επιχειρήσεις που δεν προσφέρουν κάποιο υλικό προϊόν, πρωτογεν__ ή μεταποιημένο π.χ. αγροτικό, βιοτεχνικό ή βιομηχανικό προϊόν, αλλά παρέχουν στους πελάτες τους υπηρεσίες.

Τέτοιες υπηρεσίες ενδεικτικά είναι οι παρεχόμενες από ελεύθερους επαγγελματίες καθώς και οι επιχειρησιακά οργανωμένες π.χ. διαφημιστικές, εκπαιδευτικές, οικοδομικές, τροφοδοσίας και καθαρισμού, κτηματομεσιτικές, μεταφορικές,

τουριστικές, τραπεζικές υπηρεσίες, υγείας κλπ., όπως επίσης και όλο το εμπόριο διανομής αγαθών χονδρικού και λιανικού εμπορίου.

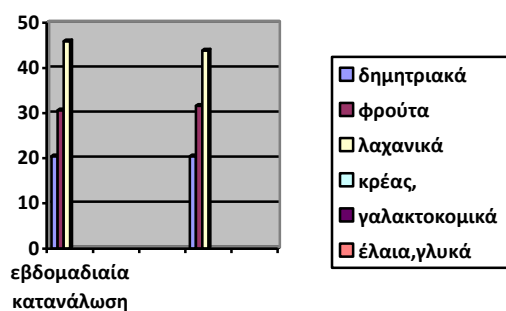
Οι παροχές υπηρεσιών αποτελούν τη δεύτερη σπουδαία κατηγορία των οικονομικών αγαθών μετά τα υλικά αγαθά. Οι επιχειρήσεις που έχουν ως αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών χαρακτηρίζονται ομοίως. Το σύνολο των ομοειδών αυτών επιχειρήσεων αποτελούν τον εμπορικό κλάδο παροχής υπηρεσιών που μπορεί να αφορά τοπικά μια περιοχή, ή μία Χώρα, ή οικονομικό συνασπισμό Χωρών π.χ. ΕΕ».

Φύλλο εργασίας 5

Επιλέξτε από την κεντρική μπάρα του κειμενογράφου την επιλογή «εισαγωγή» και έπειτα την επιλογή «γράφημα»

Φύλλο εργασίας 6

Φτιάξτε κάρτες όπου περιγράφονται φυσικά φαινόμενα, των οποίων οι συνέπειες θα επηρεάσουν θετικά ή αρνητικά τις οικονομίες των χωρών. Κάθε ομάδα θα πρέπει να φτιάξει έξι κάρτες. Τρεις θα επηρεάζουν θετικά και οι άλλες μισές αρνητικά την οικονομία της χώρας που επέλεξε τη συγκεκριμένη κάρτα. Οι κάρτες δεν θα πρέπει να υπερβαίνουν τις 60 λέξεις. Πριν αρχίσετε τη συγγραφή των καρτών, συμβουλευτείτε τα παρακάτω σημεία, για να σιγουρευτείτε ότι έχετε συμπεριλάβει όλες τις απαιτούμενες πληροφορίες:

- δηλώστε το φαινόμενο
- περιγράψτε τι το προκάλεσε
- Δηλώστε τις συνέπειες που μπορεί να έχει

Z. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Το σενάριο από μόνο του εξελίσσεται σε παιχνίδι που μένει στο σχολείο έπειτα από κάποιες εφαρμογές. Ελκυστικό το καθιστά το γεγονός ότι κάθε φορά οι εφαρμογές θα είναι διαφορετικές, αφού δεν είναι δεσμευτικές οι χώρες που θα επιλέξουν τα παιδιά, καθώς και τα σενάρια εξέλιξης που θα δημιουργήσουν.

H. ΚΡΙΤΙΚΗ

Το θέμα του σεναρίου ήταν ελκυστικό για τους μαθητές, οι οποίοι εκδήλωσαν έντονο ενδιαφέρον σε όλη τη διάρκεια υλοποίησής του. Σε αυτό συντέλεσε και η παιγνιώδης μορφή του σεναρίου και οι συνεχείς εναλλαγές των δραστηριοτήτων του. Δε συνάντησαν ιδιαίτερες δυσκολίες στη χρήση των λογισμικών και την αξιοποίηση του διαδικτύου, καθώς είχαν εξοικειωθεί στα συγκεκριμένα περιβάλλοντα λόγω του μαθήματος της πληροφορικής, αλλά και παρόμοιων δράσεων που είχαν υλοποιήσει στο παρελθόν. Επίσης, σε γενικές γραμμές, κατανόησαν εύκολα τα βήματα του σεναρίου και τις ιδιαίτερες οδηγίες των δραστηριοτήτων. Μόνο σε κάποια σημεία ζήτησαν επιπλέον διευκρινήσεις σε σχέση με τις οδηγίες των φύλλων. Η αξιοποίηση συμπληρωματικών, εναλλακτικών θεατρικών δράσεων λειτούργησε ευεργετικά και ανανέωσε το ενδιαφέρον τους.

Η συνεργασία τους ήταν αρμονική και κάποια μικρά θέματα που προέκυψαν μεταξύ τους στην κατανομή των εργασιών ξεπεράστηκαν εύκολα και γρήγορα. Γενικότερα, οι μαθητές μέσω των δραστηριοτήτων ενίσχυσαν τις δεξιότητες της συνεργασίας, ανακάλυψαν και καλλιέργησαν τις γλωσσικές τους δεξιότητες και τον κριτικό γραμματισμό.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Γεωλογία – Γεωγραφία Β' Γυμνασίου, ψηφιακό σχολείο, Οι τομείς παραγωγής της Ευρωπαϊκής Οικονομίας, μάθημα 37

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ